

Beleidsstuk Begaafdheid binnen SKOBOS

Marie Annick Canoy – van Gemert
Specialist Begaafdheid

Versie: 2020-12

Inhoud

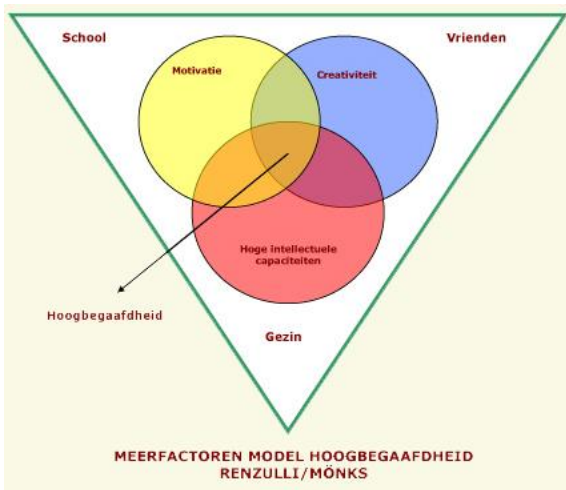
Beleidsstuk Begaafdheid binnen SKOBOS.....	3
Definitie begaafde leerling binnen SKOBOS.....	3
Piramide van Zorg.....	4
Basisondersteuning en de rol van de leerkracht.....	4
Verdieping binnen Basiskwaliteit (zorgniveau 1).....	4
Verbreding binnen Basisondersteuning (zorgniveau 2).....	5
Groep 1 en 2.....	5
Groep 3.....	5
Groep 3 tot en met 8.....	5
Mogelijkheden van aanvullende zorg bij begaafdheid.....	6
Incidentele extra zorg door leerkracht en Specialist Begaafdheid (zorgniveau 2 en 3a).....	6
Structurele extra zorg door leerkracht en Specialist Begaafdheid (zorgniveau 3b).....	6
Plusklas.....	7
Structurele extra en aanvullende zorg door leerkracht en Specialist Begaafdheid (zorgniveau 3c)	8
Aanvraagprocedure voor arrangement vanuit zorgniveau 2, 3a, 3b en 3c.....	8
Plaatsing Speciaal Onderwijs (zorgniveau 4).....	8
Bijlagen.....	9

Beleidsstuk Begaafdheid binnen SKOBOS

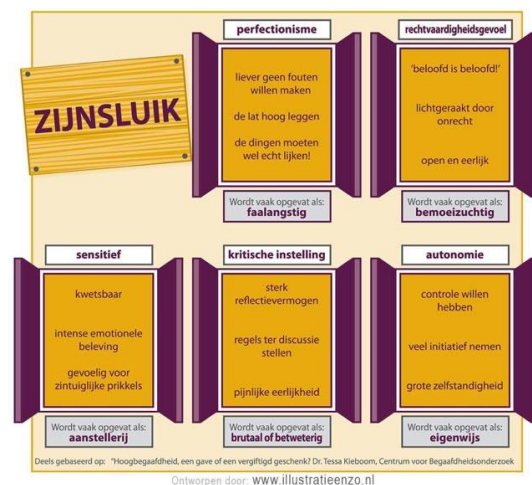
Dit Beleidsstuk Begaafdheid binnen SKOBOS is als een sub-beleidsstuk verbonden aan het beleidsstuk Passend Onderwijs omtrent zorg binnen SKOBOS. Hierdoor valt het onder de visie die SKOBOS heeft gesteld over zorg en specifieke zorg aan leerlingen en is er eenduidigheid in de te nemen routing. Het is daarbij allereerst noodzakelijk voor dit sub-beleidsstuk te definiëren wat wordt verstaan onder begaafde leerlingen binnen SKOBOS.

Definitie begaafde leerling binnen SKOBOS

Bij de definitie van begaafde leerlingen binnen SKOBOS wordt uitgegaan van het Meerfactoren model Hoogbegaafdheid van Möncks en Renzulli, aangevuld met het Zijnsluit van Kieboom. Zoals in de beide figuren hieronder zichtbaar wordt, gaat het bij begaafdheid om meer dan alleen maar 'slimme kinderen'. Het gaat, bij het Meerfactoren model om de groep leerlingen die naast een bovenmatig hoog IQ bij wie ook een vorm van creativiteit en motivatie in aanleg aanwezig zijn. Dat alles in samenspraak met het gezin de school en de vrienden waarin het kind opgroeit.

Figuur 1: Meerfactoren Model Hoogbegaafdheid (Renzulli, Möncks)

Figuur 2: Zijnsluit (Kieboom)

Deze leerlingen bezitten, zoals uit het Zijnsluit van Kieboom op te maken valt, over het algemeen een hogere mate van perfectionisme, hebben een sterker rechtvaardigheidsgevoel, zijn sensitiever, hebben een meer kritische instelling en een zeer sterke behoefte aan autonomie. Dit beïnvloedt meer dan alleen maar de schoolse vakken, het is een andere manier van zijn vanuit een veel hoger bewustzijn dan gemiddeld. Hierdoor hebben zij vaak sterk het gevoel anders te zijn en dit heeft effect op hun leren, denken en leven.

Piramide van Zorg

In zijn algemeenheid kan hierbij gezegd worden dat hierdoor dit beleidsstuk begaafdheid ook ingedeeld kan worden volgens de Piramide van Zorg, opgesteld door het samenwerkingsverband PO de Kempen, waar SKOBOS bij aangesloten is. Hierdoor kan er onderscheid gemaakt worden tussen basis- en extra ondersteuning. Dit betekent voor de scholen het volgende:

Figuur 3: Ondersteuningspiramide SKOBOS

Basisondersteuning en de rol van de leerkracht

Op iedere school binnen SKOBOS zijn leerkrachten verantwoordelijk voor het uitvoeren rondom het zorgbeleid binnen hun eigen groep. Dit houdt in dat zij zelf zorgdragen voor de basisondersteuning, welke onderverdeeld wordt in zorgniveau 1 en 2, steeds gericht op de hulpvraag vanuit de leerkracht. Wanneer deze na het doorlopen van beide niveaus nog niet voldoende is beantwoord, kan de leerkracht extra zorg aanvragen binnen niveau 3. Dit kan zowel op incidentele als op structurele basis. Als ook dit niet voldoende de hulpvraag van het kind beantwoord kan de stap naar het speciaal onderwijs gemaakt worden.

Verdieping binnen Basiskwaliteit (zorgniveau 1)

Vanuit passend onderwijs spreekt iedere school ieder kind op zijn of haar eigen niveau aan. Kinderen die niet voldoende uitdaging ervaren vanuit de standaard aangeboden lessen binnen een vakgebied zullen hierdoor uitdaging in de vorm van verdieping aangeboden krijgen. Dit kan zijn vanuit de methode behorend bij een vakgebied, maar ook is er aanvullend materiaal beschikbaar en/of kunnen leerkrachten ervoor kiezen de leerling op een andere manier de leerstof aan te bieden vanuit een (gedeeltelijke) top-down manier. De leerstof wordt in dit laatste geval in zijn geheel aangeboden en vanuit daar gewerkt wordt aan de benodigde kennis en vaardigheden. Iedere school is vrij te kiezen welke materialen gebruikt worden en op wat voor manier dit wordt aangeboden.

Verbreding binnen Basisondersteuning (zorgniveau 2)

Wanneer een leerling verdieping aangeboden krijgt, maar zich hier nog onvoldoende door uitgedaagd voelt, is er binnen de basisondersteuning de mogelijkheid tot verbreding. Hieronder vallen vakoverstijgende activiteiten, zowel in projectvorm als in het aanbieden van vakgebieden die buiten het reguliere aanbod op de basisschool vallen. Ook hierbij is iedere school vrij te kiezen welke materialen en op wat voor manier dit wordt aangeboden.

Iedere leerkracht deelt de kinderen uit zijn of haar eigen groep in en bekijkt voor iedere leerling of er basisondersteuning nodig is, volgens het algemeen zorgprotocol vanuit het Handelingsgericht Werken Model. Voor het onderdeel begaafdheid wordt de structuur aangehouden welke hierna staat omschreven.

Groep 1 en 2

Ieder kind maakt in de eerste week in groep 1 (liefst op de eerste schooldag) een menstekening, welke wordt beoordeeld volgens bijlage MB1 *De menstekening* (Goodenough).

Tijdens de periode van groep 1 en 2 wordt er door de leerkracht goed gekeken naar eventuele ontwikkelingsvoorsprongen en begaafdheidskenmerken, zoals omschreven in bijlage MB2 *Leer- en persoonlijkheidseigenschappen en educatieve behoeften*. In deze periode worden alle signalen goed bijgehouden in het leerlingvolgsysteem en kan ervoor worden gekozen om gebruik te maken van beschikbare signalerings- en vragenlijsten vanuit de SIDI-3 (het signalerings- en diagnostiseringsinstrument dat door SKOBOS wordt gebruikt). Zo wordt er gekeken hoe deze leerling een zo passend mogelijk aanbod krijgt op zorgniveau 1 en 2.

Groep 3

Wanneer er vanuit groep 1 en 2 signalen zijn gekomen van een mogelijke ontwikkelingsvoorsprong en/of van begaafdheidskenmerken of wanneer er door huidige leerkracht zelf signalen worden opgemerkt, wordt de zorg en het bijbehorende aanbod afgestemd op de behoeften van het kind. Het is van belang de kinderen in deze periode goed te volgen. Bij sommige kinderen zullen de ontwikkelingsvoorsprongen stabiliseren, terwijl andere kinderen juist extra voorsprongen krijgen en zo een hoog ontwikkelingsniveau laten zien (wat wellicht kan duiden op begaafdheid).

Groep 3 tot en met 8

Rond januari van ieder schooljaar wordt ieder kind apart bekeken op een aantal kenmerkende eigenschappen door middel van het invullen van de jaarlijkse signaleringslijst uit de SIDI-3 (bijlage MB3). Resultaten uit deze screening worden per leerling en per groep opgeslagen en besproken bij de halfjaarlijkse groepsbespreking met de IB-er. Kinderen die gezien worden als mogelijk begaafde leerlingen, worden ingedeeld volgens de *Profielen van begaafde leerlingen* (Betts & Neihart; bijlage MB4). Op deze manier wordt in kaart gebracht of leerlingen 'zelfsturend autonoom' zijn en dus voldoende hebben aan de basisondersteuning vanuit de hierboven omschreven zorgniveaus 1 en 2. Bij alle andere profielen wordt gekeken in hoeverre de basisondersteuning geoptimaliseerd kan worden.

Mogelijkheden van aanvullende zorg bij begaafdheid

Incidentele extra zorg door leerkracht en Specialist Begaafdheid (zorgniveau 2 en 3a)

Wanneer dit niet toereikend is, kan er incidentele hulp aangevraagd worden vanuit de Specialist Begaafdheid (SB) op zorgniveau 3a. Dit loopt altijd via de IB-er vanuit de aanvragende school en is gebaseerd op een hulpvraag vanuit de leerkracht en kan voortkomen vanuit de totale ecologie van de leerling (leeromgeving, leerkracht, leerstof, groep en ouders/verzorgers). Er wordt een GroeiDocument (GD) voor de leerling opgesteld door de leerkracht waarin de hulpvraag beschreven wordt. Deze wordt ingevuld zoals binnen het beleidsstuk Passend Onderwijs gebruikelijk is. De IB-er zorgt dat het GD ter inzage beschikbaar komt voor overleg met de Traject Begeleider (TB-er). De TB-er beoordeelt deze aanvraag na overleg met SB en koppelt de uitkomst hiervan terug naar de aanvragende IB-er.

Na toekenning van incidentele begeleiding wordt er een OndersteuningsTeam-vergadering (OT) belegd door de IB-er met ouders/verzorgers en specialist begaafdheid. De hieruit volgende stappen zijn gericht op kortdurende begeleiding van de leerling in de klas door de leerkracht, al dan niet in combinatie met de IB-er en/of SB-er. Er wordt een termijn afgesproken (maximaal 6 weken) waarna er een evaluatiemoment plaatsvindt. Hiervan wordt verslag gelegd binnen het GD door de leerkracht en de IB-er draagt zorg voor het algehele proces rondom het GD. Aan het eind van dit evaluatiemoment wordt besloten of de geboden incidentele extra zorg voldoende is geweest, voldoende is en voortgezet moet worden of niet voldoende is geweest en uitgebreid moet worden. Wanneer tijdens het afsluitend OT wordt besloten door alle betrokkenen dat de hulpvraag van de leerkracht voldoende is beantwoord, wordt dit aangegeven in het GD en de begeleiding vanuit de SB gestopt.

Mogelijke hulp Specialist Begaafdheid binnen zorgniveau 2 en 3a

Binnen zorgniveau 3a bestaat de mogelijke hulp vanuit de SB voornamelijk uit gesprekken met de leerkracht over de begeleiding van de leerling, eventueel in combinatie met meerdere leerlingen. Zo nodig voert de SB een observatie uit en bespreekt dit met de leerkracht. Verder kan de leerkracht geholpen worden bij het kiezen van werkwijzen, klassenmanagement, materialen en andere mogelijke keuzes die gemaakt moeten worden voor in de klas zoals versnelling. Ook is het mogelijk om binnen deze stap de leerling met een zogenoemde 'strippenkaart' tijdelijk toegang te geven tot het bijwonen van de Plusklas. Hierdoor kan gekeken worden of deze plaats en/of deze manier van werken voor de leerling geschikt is en van meerwaarde.

Structurele extra zorg door leerkracht en Specialist Begaafdheid (zorgniveau 3b)

Als de incidenteel geboden begeleiding voortgezet moet worden of extra uitgebreid moet worden om de hulpvraag van de leerkracht voldoende te beantwoorden, wordt dit aangegeven in het GD en door de IB-er aangevraagd via de TB-er. De TB-er beoordeelt deze aanvraag zowel inhoudelijk (is de aanvraag helpend om de hulpvraag van de leerkracht te beantwoorden) als procedureel (is de procedure gevolgd en is het groeidocument goed en volledig ingevuld) in samenspraak met SB en koppelt de uitkomst hiervan terug aan de aanvragende IB-er. Bij een eventuele toekenning geldt dit voor een jaar, uitgaande van twee instroommomenten: na de herfstvakantie en na de carnavalsvakantie.

Mogelijke hulp Specialist Begaafdheid binnen zorgniveau 3b

Er kunnen verschillende vormen van hulp aangeboden worden binnen zorgniveau 3b, zowel los als in combinatie met elkaar. Zo kan de SB als sparringpartner dienen voor de betreffende IB-er (eventueel in combinatie met de leerkracht). Ook kan de hulp bestaan uit het verschillende malen observeren van het kind in zijn of haar huidige situatie en daarbij coaching van de leerkracht (eventueel in combinatie met de IB-er). Daarnaast kan de begeleiding bestaan uit het bijwonen of verzorgen van (onderdelen van) diverse overleggen (bijv. van IB-ers, teams, bouwvergadering, met externe instanties, OT). Hiernaast is er de mogelijkheid om kinderen aan te melden voor deelname van een kalenderjaar (in de meeste gevallen lopend van maart tot maart of van november tot november) aan de Plusklas en kan de SB ook een traject opstarten voor individuele begeleiding van de leerling. De SB kan ook ingezet worden binnen het traject wanneer er gekozen wordt voor versnelling van de leerling. In alle gevallen worden de educatieve behoeften van het kind door de IB-er, al dan niet in combinatie met de leerkracht en/of de ouders/verzorgers, in kaart gebracht om zo concreet mogelijk te komen tot de bij dit kind noodzakelijke, adequate en efficiënte hulp.

Plusklas

Binnen zorgniveau 3b kan een plaatsing in de Plusklas toegekend worden om (een van) de hulpvraag(-en) van de leerkracht bij het passend begeleiden van het kind te beantwoorden. In dat geval komt het kind voortaan wekelijks naar de Plusklas in een door de SB bepaalde groep. De ouders/verzorgers zorgen voor het vervoer van en naar de locatie (Kindcentrum de Plataan, van Tuldenstraat 2, 5688DB, Oirschot). De leerkracht van het kind, de IB-er van de school van herkomst en de SB zijn allen verantwoordelijk voor hun aandeel binnen deze zorg (leerkracht → basisondersteuning en mogelijkheid tot uitvoeren van opdrachten vanuit de Plusklas; IB-er → monitoring zorg op schoolniveau en SB → begeleiding vanuit de educatieve behoeften van het kind binnen de Plusklas en eventueel daarbuiten, mocht dit binnen de hulpvraag van het kind liggen).

Inhoud lesochtend Plusklas: leren leren, denken en leven

Tijdens de lesochtend van de Plusklas wordt er zoveel mogelijk gewerkt vanuit het principe dat deze specifieke groep leerlingen het nodig heeft om in meer of mindere mate te leren leren, denken en leven. Het leren leren houdt globaal in dat het kind studievastigheden ontwikkelt om tot leren te komen. Te denken valt aan het leren zelf, maar ook aan de executieve functies die nodig zijn om te kunnen leren. Bij het leren denken gaat het, naast het creatief denken, filosoferen en debatteren, om de manier van denken vanuit een *growth mindset*. Bij het leren leven is het voornamelijk van belang de kinderen door middel van psycho-educatie te leren omgaan met zowel henzelf, ontwikkelingsgelijken, leeftijdsgenoten en de rest van hun omgeving. Deze drie uitgangspunten (leren, denken en leven) komen steeds terug in de activiteiten van de groep en worden op individueel kindniveau uitgewerkt naar de behoeften van deze leerling.

Logboek en opdrachten zelfstandig werk

Iedere week stelt de SB de leerkracht en IB-er van het betreffende kind op de hoogte van de activiteiten binnen de Plusklas door middel van een logboek. Ook worden hierin de opdrachten genoteerd die de SB geeft om op te nemen in het zelfstandig werk van het kind. Op deze manier komen de opdrachten vanuit de Plusklas naar de klas. De leerkracht houdt hier rekening mee in het opgeven van het aantal opdrachten aan deze leerling gedurende de week, zodat de leerling tijd krijgt op school om de opdrachten te voltooien voordat hij of zij weer naar de Plusklas gaat.

Structurele extra en aanvullende zorg door leerkracht en Specialist Begaafdheid (zorgniveau 3c)

Wanneer bij een plaatsing binnen de Plusklas aanvullende zorg in de vorm van individuele begeleiding van de SB of een gedragspecialist (GS) nodig is, kan dit aangevraagd worden in het GD. De SB en/of GS kan dan kort of langdurig structureel aanvullende zorg verlenen.

Aanvraagprocedure voor arrangement vanuit zorgniveau 2, 3a, 3b en 3c

Voor het aanvragen van begeleiding vanuit de SB binnen zorgniveau 2, 3a, 3b en 3c wordt het groeidocument (waarin alle relevante velden zijn ingevuld, inclusief concrete ondersteuningsvragen bij de ontwikkeling van het kind) en mogelijk aanvullende informatie uiterlijk een week voor het CEO aan de commissieleden (= TB-er en SB) aangeboden, waarna de TB-er en SB op de hoogte gebracht worden van de aanvraag en de plaatsing van het document.

Is het document niet of niet voldoende concreet ingevuld, kan de CEO beslissen de aanvraag niet ontvankelijk te verklaren. Na afloop van iedere CEO volgt er door de TB-er een terugkoppeling van de besluiten genomen in het CEO. Het is daarna aan de IB-er om het mogelijk de betrokken in te lichten over het door het CEO genomen besluit en het eventueel noodzakelijke contact op gang te brengen tussen ouders/verzorgers, leerkracht en SB.

Tussen- en eindevaluaties

Na het intakegesprek vinden er gedurende het beschikkingsjaar OndersteuningsTeam overleggen (OT) plaats, een tussen- en een eindevaluatie volgens onderstaand rooster:

Instroomgroep	Tussenevaluatie	Eindevaluatie
Herfst	Februari/Maart	September/Okttober
Carnaval	September/Okttober	Februari/Maart

Voorafgaand aan ieder gesprek voert de SB een observatie uit waarin specifiek naar voortgang van de te behalen doelen wordt gekeken. Tijdens deze momenten vormt de wisselwerking tussen het handelen van de leerkracht en de voortgang van de leerling op de gestelde doelen binnen het GD steeds het uitgangspunt. In de eerste tussenevaluatie ligt de nadruk op de vraag of de ontwikkeling van de te behalen doelen op gang is gekomen. In de tweede tussenevaluatie in hoeverre deze ontwikkeling zich heeft voortgezet. En bij de eindevaluatie wordt gekeken of de doelen zijn behaald en wat de te nemen vervolgstappen zijn. Wanneer de hulpvraag voldoende is beantwoord, loopt de begeleiding af, wanneer dit niet het geval is kan gekozen worden om het huidige aanbod voort te zetten en/of aan te passen.

Plaatsing Speciaal Onderwijs (zorgniveau 4)

Wanneer na het doorlopen van de zorgniveaus 1 tot en met 3c de hulpvraag vanuit de leerkracht, ondanks alle mogelijke inspanningen van alle betrokkenen, nog steeds onvoldoende is beantwoord, kan er overgegaan worden tot het aanvragen van een plaatsing Speciaal Onderwijs. Deze gang van zaken is gelijk aan de algemene procedure welke in het hoofddocument is omschreven. Dit wordt in het OT met alle betrokkenen besloten. Binnen ons samenwerkingsverband PO de Kempen is het mogelijk om onder andere te denken aan Het Facet (vanuit RBOB), een school waarbij speciale zorg gegeven kan worden aan meer- en hoogbegaafde kinderen waarvoor de zorg binnen de zorgniveaus ontoereikend is.

Bijlagen

MB1 Menstekening (Goodenough)

MB2 Leer- en persoonlijkheidseigenschappen en educatieve behoeften

MB3 Jaarlijkse Signaleringslijst (SIDI-3)

MB4 Profielen van begaafde leerlingen (Betts & Neihart)

MB5 Praktische Informatie SKOBOS Plusklas